

ЧУДОМИР БОЛЕСТТА ПИСАТЕЛСТВО

chitanka.info

От болестта писателство се заразих за пръв път през време на студентството и боледувах, докато завърших. След около тридесет години наново ме сгази, измъчва ме още шест-седем и пак ме остави. Оттогава ето вече двадесет години не ме е хващала здравата. Болестта ми е хроническа с дълги периоди, поради което за седемдесет години едва можах да стигна до фейлетона и късия хумористичен разказ. За да напиша по-солидна литературна творба, ще ми са нужни, значи, най-малко още седемдесет години.

Това, разбира се, няма да стане и толкова по-добре, защото, право да ви кажа, хуморът освен че е много трудна, но и много главоболна и неприятна работа. Въпреки че не съм го измислил сам, първата ми неприятност дойде от псевдонима. Като чула, че другарите ме кръстили Чудомир, мама се развика:

— Какъв прякор са ти измислили бре, сине? Нямаш ли си кръщелно име? В нашия род никой няма прякор, само ти, че скарай им се на тия калпазани, дето ти думат тъй!

След това ми се разсърди бай Дечо Порът, на когото само името бях използвал за разказа „Ревни, Марко“. Пристигам един ден в село и гледам: пред кръчмата насядали няколко старци, между които и Порът. Всички ме здрависват, само той сумти, рови с бастуна си и не ме поглежда.

— Какво има, бай Дечо, защо си ми сърдит?

— Какво ли? Аз ще ти кажа какво, като те подхвана с патерицата. Ей тук са най-почетните хора на селото, кажи пред тях кога съм бил кмет и кога съм арестувал на Дянка магарето, кажи де!

Иван Станчов пък бил писан свидетел по горско дело между нашето село и едно съседно. Из пътя към гората председателят на окръжния съд разговарял с него и между другото му рекъл:

— Дядо Иване бе, вашето село толкова малко и забутано, а я какви хора ражда.

— Какви? Хора като хора.

— Ами Чудомир например.

— Чудомир ли? Хич да го не беше раждало. Направи ни резил и маскара из цяла България.

Разказът „Навици“ пък излезе от печат случайно срещу измисления тогава ден за „християнизирание на младежта“. Почувствували го като провокация, надигат се всичките попове от

града начело с архиерейския наместник и отиват да се оплакват от мене пред околийския управител. Извика ме той, изгледа ме под вежди и ми рече:

— Опичай си ума, че работата е сериозна. Приготвили са и писмо до Синода и искат да бъдеш отлъчен от църквата.

Не се мина много, излезе разказът „Погребение“. Тогава пък управителният съвет на запасните подофицери се свика на извънредно заседание и ме направили на пух и прах. Написали и остра дописка до съюзния си вестник и ме обрисували като най-неблагонадежден елемент в околията.

От организацията на запасните офицери получих „мъмрене с предупреждение“ за разказа „Отчет“.

След това си развалих отношенията с дружеството на овощарите заради разказа „Караджейка“. Напразно ги уверявах, че случаят не се отнася до тях.

— Не е вярно, казва председателят, защото там си цитирал буквално един член от нашия устав. И две градини имаме изсечени.

Жените в града пък какво не измислиха за мене и как не ме очерниха заради клюкарката от разказа „Не съм от тях“. Минех ли край тях, събрани пред някоя порта обаче, веднага млъкваха, но щом отминех, чувах как съскат като усойници зад гърба ми.

Един ден дойде при мене съгражданин и ме помоли да „нацапам“ майка му във вестника, защото не искала да му припише къщата. Не пожелах да я нацапам и той ми се разсърди.

Друг пък ме убеждава с часове да „наплескам“ във вестника съседа му, защото прасето му квичало по цяла нощ и не му давало да спи. Не го наплесках и той се разсърди.

Трети пък настояваше да „натрия носовете“ на учителите от гимназията, че лошо възпитавали и не се грижели за учениците. Двама от тях брусали ореха му в нивата край града. Не им натрих носовете и той почна да ме гледа накриво.

Служещите в общинското управление пък, за да си направят шега с архиваря, подплашили го, че съм бил написал цял фейлетон за него. Оттогава, има двадесет и пет години, този човек ми е сърдит и не ме поздравява. А бяхме съученици, другари и важното е, че не съм помислял даже да пиша нещо за него.

Понеже книгите ми се търсеха и често преиздаваха, почнаха да негодуват и някои писатели.

— Брей, Чудомире, ти задръсти книжния пазар бе — ми рече един наш белетрист.

— Бъди спокоен, му отговорих, трето качество цигари най-много се харчат, а твоите книги са екстра, затова по-слабо вървят.

Много, много неприятности и главоболия ми донесоха тия мои писания, много горчивини и още тогава се запитвах градивен ли е моят хумор и върши ли полезна работа, или е пакостен и разрушителен, но не намирах друг отговор освен този: за незасегнатия читател е полезен и градивен, а за засегнатия е вреден и разрушителен. И се питах още след колко столетки ний ще свикнем да търпим и понасяме каквато и да е критика, шега и закачка.

Неотдавна във в. „Крокодил“ срещнах карикатура, която представляваше човек с отчаян израз, седнал, хванал се с две ръце за главата и се чуди къде да се дене. До него друг, прав, а зад тях през отворената врата се вижда салон с публика. Първият човек го пита:

— Какво ти е бе? Какво става с тебе, да не са те критикували на събранието?

— Не, казва отчаяният, не, аз критикувах, а аз!

Лоша работа, неблагодарна професия — едни казват: пиши, пиши! Защо не пишеш? Толкова много сюжети има, а ти мълчиш, спотайваш се. Пиши, бичувай, осмивий, помагай да лекуваме нередностите! А други клатят глави и ръмжат:

— Ти ще пишеш, ще пишеш, ама знам ли после!...

Не стигат всички тия неприятности и главоболия, но за моя голяма изненада явиха се няколко съавтори. Единият е занаятчия. Запитах го веднъж за някакви подробности от неговата професия, които после използвах във фейлетон. Оттогава той наляво и надясно почна да ме хвали:

— А, Чудомир ли? Ако не съм аз да му разправявам тия истории, нищо не може написа.

Другият пък сам ми послужи за герой на разказ и оттогава се почувствувал също мой съдружник.

Ако беше само един, щях някак да се разправа, но понеже са двама, оставих ги сами да си поделят славата.

Много неприятности ми създадоха и артистите изпълнители, да са живи и здрави. Те пък тъй оглупяваха моите герои, тъй ги изкълчваха и разлигавяха, че се питах: аз ли съм писал тия неща, или те.

За критиците какво да кажа. Има една народна мъдрост. „Когато режеш на кучето си опашката на публично място, едни ще кажат, че късо я режеш, а други — че дълго я режеш“. Имаше и такива, които рекоха, че добре съм я отрязал, аз обаче смятам, че не е трябвало да режа на публично място никакви опашки, но това между нас да си остане.

Независимо от всичко свикнал да гледа на живота през онова прозорче, от което се виждат само грешките и недостатъците, струва ми се, полека-лека хумористът почва да става черноглед — нищо положително да не вижда, нищо да не харесва.

В нашия град познавам един такъв. Когато се строеше пътят през Хаинбоаз, този склерозиращ като мене гражданин мърмореше:

— Хм, с вчерашни хлапета Балкана ще ми разбиват. Глупости! Небъдна работа!

Пътят обаче, широк, павиран, удобен и красив, бе направен предсрочно.

Като видял как същите бригадири дращят с кирките гранитните брегове на Тунджа при село Копринка, пак мърмореше:

— Хм, и тук язовир няма да стане, че кой каквото ще да ми разправя.

Язовирът обаче стана и той често ходи там на разходка и си донася по някой тлъст шаран оттам.

Същият надвечер обича да сяда в градинката пред читалището. Допреди няколко месеца тя се осветяваше само от една-две лампи и по сгъмените пейки често присядаха влюбени двойки. Тогава той мърмореше:

— Каква е тази власт, какъв е този градски съвет бе, джанъм? На какво прилича това? Градина ли е, или не знам какво. Толкова ли нямат средства да поставят още няколко лампи?

Не се мина много, и поставиха осем големи лампиона, та светна навред. Същият отново замърмори:

— Каква е тази власт бе, джанъм, какъв е този градски съвет, дете пилее така електричеството? За какво им са толкова лампи,

градинско увеселение ли ще правят всяка вечер? Няма ли кой да им дръпне ушите на тия хора бе, няма ли по-горна власт?

Та дотегнаха ми вече неприятности и главоболия, не ми се ще и да заприличам на този наш съгражданин, не ми се пише хумор.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.